

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
Інститут державного управління**

ПЕТРЕНЮК АЛІНА ОЛЕКСІВНА

**УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНО-
ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В
УКРАЇНІ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні Україна знаходиться у складних геополітичних умовах, які вимагають рішучих дій щодо захисту її суверенітету та територіальної цілісності. За таких умов добре підготовлена армія, яка здатна захистити мешканців країни, є обов'язковою умовою спокою та стабільності. Проте складна економічна ситуація та довготривала війна на Сході країни впливають як на добробут, так і на психологічний стан всього суспільства, зокрема і на психологічний стан військових та ветеранів, які повернулися із зони проведення військових дій.

Слід зазначити, що під час служби та виконання завдань військовослужбовці можуть відчувати високий рівень стресу та психологічного дискомфорту. Більше того, вони можуть стати свідками загибелі та каліцтва інших осіб, самі отримати фізичні травми та ушкодження, що може мати негативні наслідки для їх психіки. Після виконання військового обов'язку вони повертаються до повсякденного життя. За міжнародною статистикою близько десяти відсотків військовослужбовців, які повертаються із зони бойових дій, мають розлади психіки і потребують психологічного втручання та надання допомоги. Під час періоду адаптації до повсякденного життя також можуть виникати труднощі у сімейному житті, з близькими людьми та співробітниками.

Аналіз останніх досліджень. Загальними питаннями посттравматичних розладів та подоланні наслідків психічних травм займалися такі науковці як А. Пушкар'юв, А. Жаданюк, О. Тимченко, О. Євсюков та інші. Такі науковці як І. Агаєв, Ю. Бриндіков, А. Єна, Р. Попелюшко, О. Капінус, К. Лозінська, В. Маслюк, А. Романишин, Т. Мацевко, А. Сергієнко, В. Шевченко, А. Ярошоку у своїх роботах підіймали питання психологічної реабілітації та надання психологічної допомоги учасникам бойових дій. Загальні питання соціально-педагогічної та соціально-психологічної роботи з військовослужбовцями, їх сім'ями та близькими розглядалися такими науковцями як В. Багрій, В. Бондаренко, Л. Гончаренко, А. Капська, Н. Олексюк та іншими. Питаннями соціальної політики та соціального забезпечення військовослужбовців займалися С. Артеменк, В. Баранівський, Ю. Бриндіков, А. Романишин, В. Кожевніков та інші.

Попри значну увагу науковців до проблеми соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні та до державної політики у цій сфері питання соціально-психологічної реабілітації залишається актуальним. Система соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні, а отже і державна політика у цій сфері потребує удосконалення та наближення до міжнародних стандартів. Окрім того, наявна система реабілітаційних заходів та інституцій ще не повністю пристосована до вирішення соціально-психологічних потреб військовослужбовців, які виникають після їх повернення із зони проведення бойових дій. Таким чином, виникає гостра необхідність у

вдосконаленні державної політики соціально-психологічній реабілітації військовослужбовців в Україні, що обумовлює тему дослідження.

Метою роботи є пошук та обґрунтування шляхів вдосконалення державної політики соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

Для виконання роботи поставлені наступні **завдання**:

- визначити сутність та зміст соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців;
- розкрити принципи соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців;
- визначити організаційно-правовий механізм забезпечення соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні;
- визначити особливості державних підходів до соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні;
- охарактеризувати закордонний досвід державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців;
- розробити шляхи удосконалення державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

Об'єкт дослідження – процес соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

Предмет дослідження – удосконалення державної політики соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

Методологічна основа дослідження. Під час проведення дослідження були використані методи аналізу, синтезу, узагальнення наукових досліджень, навчальної літератури та матеріалів офіційної статистики, а саме:

- проблемно-пошуковий метод було використано для визначення проблеми, підбору та узагальнення наукових джерел;
- метод дедукції дав змогу розширити понятійно-категорійний апарат і уточнити зміст поняття «соціально-психологічна реабілітація військовослужбовців»;
- структурно-логічний метод було використано для вивчення організаційно-правового механізму забезпечення соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні;
- структурно-функціональний метод дозволив розкрити особливості державних підходів до соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців;
- метод систематизації було використано для дослідження закордонного досвіду державної політики у сфері соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців;
- метод прогнозування та узагальнення було використано для визначення шляхів удосконалення державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що здійснене комплексне дослідження проблеми вдосконалення державної політики соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні; уточнено сутність поняття «соціально-психологічна реабілітація військовослужбовців» та принципи соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців; подальшого розвитку отримали положення, що характеризують можливі шляхи удосконалення державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що висновки та пропозиції викладені в дослідженні можуть бути використані органами державної влади під час внесення змін до законодавства або розробки нових законів у сфері надання соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні; у виробленні комплексу заходів з державної політики із зазначеного питання; у навчальному процесі для підготовки лекційного матеріалу у закладах вищої освіти з дисциплін: «Соціальна політика», «Інновації у соціальні роботі», «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів», «Основи соціально-психологічної реабілітації». Також результати дослідження можуть бути використані при подальшому науковому розгляді зазначеної проблеми.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідались та обговорювались на науково-практичній конференції: «Лісабонський договір – 10 років набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?», яка відбулась 2 грудня 2019 р. в м. Миколаїв. Тема виступу: «Удосконалення державної політики соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні».

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 91 сторінок. Список використаних джерел включає 102 найменування

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, об'єкт, предмет і основні завдання роботи, розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів.

У *першому розділі* «Теоретичні засади соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні» розкриваються та узагальнюються основні теоретичні засади соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

У *підрозділі 1.1.* «Сутність та зміст соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців» розкривається питання комплексної реабілітації військовослужбовців. Наукові дослідження доводять, що зміст реабілітаційної роботи з учасниками бойових є багатограним та складним

явищем, який охоплює багато напрямів. Соціально-психологічна реабілітація, розглядається, дослідниками як «система психологічних, психотерапевтичних та психолого-педагогічних заходів, спрямованих на відновлення психічного здоров'я, порушених психічних функцій та умов, особистого та соціального стану військовослужбовців, які брали участь у бойових діях на територіях військових конфліктів». Суть соціально-психологічної реабілітації полягає у здійсненні комплексу різновекторних впливів (психологічних, соціальних та педагогічних) з урахуванням індивідуальних особливостей, спрямованих на відновлення психологічного та соціального стану. Тільки за умови мультидисциплінарного підходу до організації праці психологів, реабілітологів, соціальних працівників та лікарів, можлива ефективна соціально-психологічна реабілітація.

У підрозділі 1.2. *«Принципи соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців»* зазначається, що соціально-психологічна реабілітація є важливим елементом підтримки психічного здоров'я військовослужбовців. За умови її ефективного запровадження, вона дозволяє відновити психічну рівновагу та створює умови для адаптації військовослужбовців, які перенесли психічну травму. Основними принципами соціальної та психологічної реабілітації є: 1) принцип максимального наближення витрат на реабілітацію до запитів та потреб кожного учасника реабілітаційного процесу; 2) принцип терміновості, який полягає у наданні психологічної допомоги негайно після виявлення психічних розладів; 3) принцип єдності психосоціальних та психофізіологічних методів впливу (єдність реабілітації та лікування); 4) принцип послідовності та ієрархії реабілітаційних заходів; 5) принцип багатогранності (різноманітності) зусиль; 6) принцип партнерства, співпраці (побудова реабілітаційного впливу повинна бути такою, щоб залучити до реабілітації психічно поранених військовослужбовців; 7) відповідність реабілітаційних заходів адаптаційним можливостям військовослужбовців; 8) участь у реабілітаційному впливі командирів, медичних працівників, психологів, працівників навчальних закладів, колег; 9) систематичний контроль та своєчасна корекція програми реабілітації.

У другому розділі *«Сучасний стан соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні»* розглядаються питання функціонування організаційно-правового механізму забезпечення соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні, а також досліджуються особливості державних підходів до соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

У підрозділі 2.1. *«Організаційно-правовий механізм забезпечення соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні»* аналізується організаційно-правовий механізм забезпечення соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців. Законодавче забезпечення зазначеного питання включає Закони, Укази Президента України, Постанови та Розпорядження Кабінету Міністрів України. Процес удосконалення законодавчої бази з питань соціального захисту учасників бойових дій відбувається на постійній основі.

Проте неврегульованість певних правових питань провокує зменшення обсяги бюджетних призначень, спрямованих на соціальних захист військовослужбовців. Також відбувається дублювання функцій окремих органів виконавчої влади у сфері соціального захисту військовослужбовців, що в свою чергу спричиняє відсутність відповідальності за дії та взагалі їх відсутність у зазначеній сфері.

У підрозділі 2.2. *«Особливості державних підходів до соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні»* зазначається, що сьогодні система надання послуг з реабілітації та реадптації особі, які брали участь в операції об'єднаних сил на Сході країни (раніше «антитерористична операція») знаходиться на етапі становлення та ще не є високоефективною. Зокрема у звіті, підготовленим Місією з оцінки ВООЗ та Міжнародним товариством фізичної та реабілітаційної медицини «Оцінка системи реабілітації в Україні» вказується на фрагментарність законодавчих та підзаконних актів, які пов'язані з реабілітацією; недостатній рівень координації між уповноваженими центральними органами виконавчої влади та організаціями, що надають послуги з реабілітації; відсутність комплексної системи реабілітаційних послуг, яка охоплює всі етапи та рівні допомоги; невідповідність освіти персоналу, який надає реабілітаційні послуги світовим та європейським стандартам. Для вирішення зазначених вище проблем, Урядом була схвалена «Концепція Державної цільової програми з фізичної, медичної, психологічної реабілітації і соціальної та професійної реадптації учасників антитерористичної операції на період до 2022 року». Програма передбачає створення спеціальних передумов для реалізації проектів, які будуть направлені на поліпшення фізичного здоров'я, психічного та морального стану учасників, розвиток ефективної системи переадптації, взаємодопомоги ветеранів, громадської самоорганізації.

У третьому розділі *«Удосконалення державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні»* окреслюється закордонний досвід державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців та пропонуються шляхи удосконалення державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

У підрозділі 3.1. *«Закордонний досвід державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців»* аналізується міжнародний досвід державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців. Так, зокрема у Федеральній Республіці Німеччина за психологічний супровід та допомогу військовослужбовцям відповідають працівники спеціального Центру внутрішнього керівництва бундесверу.

У свою чергу, у Південній Кореї створено окреме Міністерство патріотів та ветеранів. Завданнями такого органу є підтримка та охорона здоров'я військовослужбовців, виплата соціальної допомоги та визнання національних заслуг осіб, які зробили великий внесок у боротьбу за незалежність країни.

У США психологічна допомога військовослужбовцям може бути здійснена використовуючи багатовекторний підхід. Так, вона може бути надана засобами медичних бригад та спеціальними підрозділами з контролю бойового

та оперативного стресу, а також у групах самопомоги ветеранів війни, які працюються на базі ветеранських організацій.

У підрозділі 3.2. «Шляхи удосконалення державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні» зазначається, що державна політика соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців повинна бути системною та комплексною і включати окрім державних організацій, також громадянське суспільство та комунальні установи. Проте визначення основних засад, напрямків та координація такої діяльності повинна здійснюватися державними органами.

Серед можливих рекомендації, щодо удосконалення державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні можна виділити наступні:

- привести структуру управління соціальним захистом у відповідність до соціальних потреб та завдань Збройних Сил України, які делеговані Міністерством оборони військово-політичному керівництву держави у соціальній сфері;
- створити Управління науково-методичного забезпечення соціальної політики в межах Науково-дослідного центру з гуманітарних проблем Збройних Сил України;
- створити дорадчий орган при Кабінеті Міністрів України з питань соціального захисту військовослужбовців, який буде сприяти взаємодії та координації діяльності центральних органів виконавчої влади та інших державних установ;
- спільно з Міністерством фінансів та Мінекономрозвитку збільшити обсяги фінансування Комплексної програми житла для військовослужбовців, офіцерів та службовців, митників, Міністерства внутрішніх справ та членів їх сімей відповідно до темпів реформування Збройні сили;
- розробити спільно з Міністерством по економічному розвитку, Міністерством фінансів, Міністерством юстиції та Міністерством регіонального розвитку та подати на затвердження до Кабінету Міністрів України порядок надання пільгових довготермінових кредитів на будівництво і придбання житла для військовослужбовців та їх сімей;
- розробити та впровадити механізм забезпечення військовослужбовців постійним житлом шляхом видачі житлових посвідчень з урахуванням тривалості життя військовослужбовця;
- спільно з Міністерством фінансів необхідно обмінювати надлишки майна та нерухомості на житло військовослужбовцям та особам, звільненим з військової служби, без обмеження лімітів асигнувань у спеціальному фонді державного бюджету на ці цілі;
- налагодити співпрацю між Міністерством оборони та комітетами Верховної Ради, зокрема з Комітетом з питань національної безпеки та оборони;
- необхідно розвивати співпрацю з громадськими об'єднаннями, релігійними організаціями та громадськістю в інтересах забезпечення

умов для широкої участі громадськості у формуванні та здійсненні державної військової політики у сфері соціального захисту.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі розкрито питання державної політики соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні. За результатами дослідження сформульовано такі висновки:

1. Розкрито сутність соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців та її особливості. Сутність соціально-психологічної реабілітації полягає у здійсненні комплексу різновекторних впливів (психологічних, соціальних та педагогічних) з урахуванням індивідуальних особливостей військовослужбовців та ветеранів, спрямованих на відновлення психологічного та соціального стану. Тільки за умови мультидисциплінарного підходу до організації праці психологів, реабілітологів, соціальних працівників та лікарів, можлива ефективна соціально-психологічна реабілітація.

Згідно поглядів вчених основними завданнями соціально-психологічної реабілітації є: визначення ступеня та характеру розладів психіки, індивідуально-особистісних особливостей поведінки військовослужбовців; оцінка інтелектуальних, перцептивних, емоційних, вольових можливостей військовослужбовців, рівня їх працездатності; визначення необхідних заходів індивідуальної та групової психологічної реабілітації військовослужбовців; зниження психічної напруженості до рівня, що відповідає оптимальній працездатності, усунення негативних психічних проявів за допомогою комплексного використання психологічних, психотерапевтичних, медичних та фізіологічних методів; проведення професійно-психологічної реабілітації, а при втраті професійної придатності – професійної переорієнтації; діагностика психічних станів, аналіз динаміки їх змін; оцінка ефективності психологічної реабілітації військовослужбовців.

2. Визначено основні принципи державної політики соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців. Основними принципами соціально-психологічної реабілітації є:

1) принцип максимальної наближеності реабілітаційних заходів до запитів і потреб кожного учасника реабілітаційного процесу;

2) принцип невідкладності, що полягає у наданні психологічної допомоги відразу після виявлення психічних розладів;

3) принцип єдності психосоціальних і психофізіологічних методів впливу (єдність реабілітації та лікування);

4) принцип послідовності та ієрархічності реабілітаційних заходів;

5) принцип різнобічності (різноплановості) зусиль;

6) принцип партнерства, співпраці. Побудова реабілітаційного впливу повинна бути такою, щоб залучити військовослужбовців, які отримали психічну травму, у процес відновлення. У цьому випадку важливо враховувати індивідуальні особливості військовослужбовців;

7) відповідність реабілітаційних заходів адаптаційним можливостям особистості військовослужбовців;

8) участь у реабілітаційному впливі командирів, медичних працівників, психологів, офіцерів органів виховної роботи, товаришів по службі;

9) систематичний контроль і своєчасна корекція реабілітаційної програми.

3. Визначено організаційно-правовий механізм забезпечення соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні. Конституція України, Закони України, Укази Президента України та рішення Кабінету Міністрів України формують базис механізму для організаційно-правового забезпечення соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні. Більше ста нормативно-правових актів було прийнято для організації зазначеної діяльності. Основним елементом державної політики у сфері соціального забезпечення військовослужбовців є надання прав, гарантій та компенсацій.

4. Визначено особливості державних підходів до соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні. Державна система надання послуг з реабілітації та реадaptaції особі, які брали участь в операції об'єднаних сил на Сході країни (раніше «антитерористична операція») знаходиться на етапі становлення та ще не є ефективною. Проте відбувається постійний процес вдосконалення державних підходів до зазначеного питання. Так, у 2018 році Кабінет Міністрів України затвердив Державну цільову програму з фізичної, медичної, психологічної реабілітації і соціальної та професійної реадaptaції учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, на період до 2022 року. Програма передбачає підвищення ефективності взаємодії центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських і міжнародних організацій для вирішення вищезазначених питань. Завдяки комплексу заходів передбачається посилення соціального захисту, підтримка належного морально-психологічного стану, розв'язання невідкладних питань медичної, психологічної, фізичної, професійної, фізкультурно-спортивної спрямованості у вищезазначених осіб.

5. Охарактеризовано закордонний досвід державної політики щодо соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців. Так, міжнародний досвід свідчить, що в закордонних країнах в основу державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців покладено фінансування заходів з державного бюджету, які спрямовані на надання пільг та/або створення соціальних програм для військовослужбовців. Медичні та реабілітаційні послуги також є частиною соціального забезпечення військовослужбовців. Щодо діяльності реабілітаційних центрів, які працюють з військовослужбовцями та ветеранами, то вона спрямована на профілактику та подолання наслідків психологічних травм, отриманих під час проходження військової служби. Значна увага приділяється підтримці сімей та близьких

діючих військовослужбовців та ветеранів, що сприяє швидшій адаптації ветеранів та інтеграції їх до повсякденного життя. Окремо потрібно підкреслити надання соціальної та психологічної підтримки сім'ям, в яких померли військовослужбовці під час проходження служби.

6. Розроблені шляхи удосконалення державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні. Серед них можна виділити декілька напрямків: вдосконалення нормативно-правової бази та узгодження наявних законодавчих та підзаконних актів, які стосуються соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців; налагодження співпраці та постійної комунікації між Міністерством оборони, Міністерством соціальної політики, іншими державними, комунальними та громадськими організаціями та структурами, які задіяні у наданні послуг із соціально-психологічної реабілітації; розробка довготермінової концепції (мінімально на 5 років) щодо впровадження системного підходу надання послуг із соціально-психологічної реабілітації, яка б охопила всі етапи та рівні допомоги (залучення реальних представників від військовослужбовців та ветеранів є необхідною умовою для досягнення її ефективності); забезпечення належним соціальним захистом не тільки військовослужбовців, але і членів їх сімей; запровадження підвищення кваліфікації осіб (яка б відповідала світовим стандартам), які надають послуги військовослужбовцям, ветеранам та членам їх сімей із соціально-психологічної реабілітації.

Список опублікованих праць за темою дослідження

1. Петренюк А.О. Удосконалення державної політики соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні / А.О. Петренюк // Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2019. – С. 455 – 459.

АНОТАЦІЯ

Петренюк А. О. Удосконалення державної політики соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2019.

Метою роботи є пошук та обґрунтування шляхів удосконалення державної політики соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

У роботі визначається сутність та зміст соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців та розкриваються принципи їх соціально-психологічної реабілітації. Також визначається організаційно-правовий механізм забезпечення соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні та особливості державних підходів у зазначеній сфері. Розглянуто закордонний досвід державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців.

Запропоновано шляхи удосконалення державної політики соціально - психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

Ключові слова: державна політика, соціально – психологічна реабілітація, правовий механізм, закордонний досвід, нормативно – правове забезпечення.

SUMMARY

Petreniuk A.O. Improvement of the state policy of social and psychological rehabilitation of military servicemen in Ukraine

Master's degree thesis. Petro Mohyla Black Sea National University. - Mykolaiv, 2019.

The goal of this work is to find and justify the ways to improve the state policy of social and psychological rehabilitation of military servicemen in Ukraine.

The essence and content of social and psychological rehabilitation of servicemen are determined in the work as well as the principles of their social and psychological rehabilitation. The work also defines the organizational and legal mechanism for ensuring the social and psychological rehabilitation of military personnel in Ukraine and the characteristic features of state approaches in this field. The international experience of state policy of social and psychological rehabilitation of servicemen is considered.

The ways of improvement of the state policy of social and psychological rehabilitation of servicemen in Ukraine are offered.

Key words: state policy, social and psychological rehabilitation, legal mechanism, international experience, regulatory legal support.